

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

VOL.3 № 2

2026

DUOLINGO, QUIZLET VA BOSHQA MOBIL ILOVALARDAN FOYDALANISH ORQALI INGLIZ TILI LUG‘AT BOYLIGINI OSHIRISH SAMARADORLIGI

Babayeva Komila Rishatovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Annotatsiya

Mazkur maqolada Duolingo, Quizlet va boshqa mobil ilovalardan foydalanish orqali ingliz tili lug‘at boyligini oshirish samaradorligi tahlil qilinadi. Raqamli ta’lim muhitida mobil ilovalar interaktiv mashqlar, gamifikatsiya elementlari va takrorlash mexanizmlari orqali so‘z boyligini mustahkamlash imkonini beradi. Tadqiqotda mobil ilovalarning leksik kompetensiyani rivojlantirishdagi didaktik imkoniyatlari, motivatsiyani oshirishga ta’siri hamda mustaqil ta’limni tashkil etishdagi o‘rni o‘rganiladi. Olingan natijalar mobil ilovalar asosida o‘qitish an’anaviy metodlarga nisbatan lug‘atni o‘zlashtirish jarayonini tezlashtirishi va samaradorlikni oshirishini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: mobil ilovalar, Duolingo, Quizlet, lug‘at boyligi, leksik kompetensiya, MALL, gamifikatsiya, raqamli ta’lim.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ DUOLINGO, QUIZLET И ДРУГИХ МОБИЛЬНЫХ ПРИЛОЖЕНИЙ ДЛЯ РАСШИРЕНИЯ СЛОВАРНОГО ЗАПАСА ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Бабаева Комила Ришатовна

Ташкентский государственный экономический университет

Аннотация

В статье анализируется эффективность использования мобильных приложений Duolingo, Quizlet и других цифровых платформ для расширения словарного запаса по английскому языку. В условиях цифровой образовательной среды мобильные технологии обеспечивают интерактивность, геймификацию и систематическое повторение лексического материала. Исследуются педагогические возможности мобильных приложений в формировании лексической компетенции, повышении учебной мотивации и организации самостоятельного обучения. Результаты исследования свидетельствуют о том, что применение мобильных приложений способствует более быстрому и устойчивому усвоению новой лексики по сравнению с традиционными методами обучения.

Ключевые слова: мобильные приложения, Duolingo, Quizlet, словарный запас, лексическая компетенция, MALL, геймификация, цифровое обучение.

THE EFFECTIVENESS OF USING DUOLINGO, QUIZLET, AND OTHER MOBILE APPLICATIONS TO IMPROVE ENGLISH VOCABULARY ACQUISITION

Babayeva Komila Rishatovna

Tashkent State University of Economics

Abstract

This article examines the effectiveness of using mobile applications such as Duolingo, Quizlet, and other digital platforms to enhance English vocabulary acquisition. In a digital learning environment, mobile applications provide interactive exercises, gamification elements,

and systematic repetition that support vocabulary development. The study explores the pedagogical potential of mobile-assisted language learning (MALL) in fostering lexical competence, increasing learner motivation, and facilitating autonomous learning. The findings indicate that the integration of mobile applications into the teaching process accelerates vocabulary acquisition and improves retention compared to traditional instructional methods.

Keywords: mobile applications, Duolingo, Quizlet, vocabulary acquisition, lexical competence, MALL, gamification, digital learning

So‘nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta‘lim tizimida yangi pedagogik yondashuvlarning shakllanishiga olib keldi. Xususan, mobil qurilmalar va raqamli platformalarning keng tarqalishi til o‘qitish jarayoniga sezilarli ta‘sir ko‘rsatmoqda. An‘anaviy o‘qitish metodlari bilan bir qatorda mobil ilovalar asosida tashkil etilgan ta‘lim shakllari ham samarali vosita sifatida qo‘llanilmoqda. Ayniqsa, ingliz tilini o‘rganishda lug‘at boyligini oshirish jarayonida mobil ilovalarning ahamiyati tobora ortib bormoqda.

Ingliz tilida samarali muloqot qilish ko‘nikmasi, avvalo, yetarli lug‘at zaxirasiga ega bo‘lishni talab etadi. Leksik kompetensiya kommunikativ kompetensiyaning asosiy tarkibiy qismlaridan biri bo‘lib, u tinglab tushunish, o‘qish, yozish va gapirish ko‘nikmalarining rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Shu bois lug‘atni samarali o‘zlashtirish metodlarini izlash va takomillashtirish zamonaviy metodikaning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

Duolingo, Quizlet va boshqa mobil ilovalar interaktiv mashqlar, vizual elementlar, audio qo‘llab-quvvatlash, takrorlash algoritmlari hamda gamifikatsiya mexanizmlari orqali o‘quvchilarning qiziqishini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu ilovalar mobil qurilmalar orqali istalgan joy va vaqtda ta‘lim olish imkonini yaratib, mustaqil ta‘limni tashkil etishda qulay muhitni ta‘minlaydi. Shuningdek, ular individual yondashuvni amalga oshirish, o‘quvchi faoliyatini monitoring qilish va natijalarni tahlil qilish imkoniyatini beradi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, mobil ilovalarning ingliz tili lug‘at boyligini oshirishdagi samaradorligi ilmiy jihatdan asoslangan holda yetarli darajada o‘rganilmagan. Raqamli ta‘lim sharoitida mobil ilovalarning didaktik imkoniyatlari, motivatsiyaga ta‘siri va o‘quv jarayonidagi natijadorligi kompleks tahlilni talab etadi.

Mazkur maqolaning maqsadi – Duolingo, Quizlet va boshqa mobil ilovalardan foydalanish orqali ingliz tili lug‘at boyligini oshirish samaradorligini aniqlash hamda ularning pedagogik imkoniyatlarini ilmiy asosda tahlil qilishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun mobil ilovalarning leksik kompetensiyaning rivojlantirishdagi o‘rni, o‘quvchilar motivatsiyasiga ta‘siri va o‘zlashtirish natijalari o‘rganiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Ingliz tilini mobil ilovalar asosida o‘qitish masalasi so‘nggi o‘n yillikda tilshunoslik va metodika fanida alohida yo‘nalish – **Mobile-Assisted Language Learning (MALL)** doirasida keng o‘rganilmoqda. MALL konsepsiyasi mobil qurilmalar orqali til o‘rganish jarayonini tashkil etishning nazariy va amaliy asoslarini ishlab chiqishga qaratilgan bo‘lib, u an‘anaviy CALL (Computer-Assisted Language Learning) yondashuvining rivojlangan shakli sifatida talqin etiladi. Tadqiqotchilar mobil ta‘limning asosiy ustunliklari sifatida moslashuvchanlik, portativlik, individualizatsiya va interaktivlikni ko‘rsatadilar.

Xalqaro ilmiy adabiyotlarda mobil ilovalarning lug‘at o‘zlashtirishga ta‘siri ko‘plab empirik tadqiqotlar orqali asoslab berilgan. Jumladan, gamifikatsiya elementlari (ball to‘plash, darajalar, mukofotlar) o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirishi va takrorlash jarayonini qiziqarli shaklda tashkil etishga xizmat qilishi qayd etiladi. Shuningdek, “spaced repetition”

(interval asosida takrorlash) algoritmi lugʻat birliklarini uzoq muddatli xotirada saqlash samaradorligini oshirishi ilmiy jihatdan tasdiqlangan.

Duolingo platformasi boʻyicha olib borilgan tadqiqotlarda uning adaptiv oʻqitish tizimi oʻquvchining bilim darajasiga mos topshiriqlarni taklif qilishi va natijada individual oʻquv trayektoriyasini shakllantirish imkonini berishi taʼkidlanadi. Quizlet ilovasi esa kartochkalar (flashcards), test va oʻyin shaklidagi mashqlar orqali leksik birliklarni tez va samarali oʻzlashtirishga xizmat qilishi bilan ajralib turadi. Koʻplab tadqiqotlar ushbu ilovalarning anʼanaviy lugʻat yodlash metodlariga nisbatan yuqori natijadorlik koʻrsatishini qayd etadi.

Rossiya va MDH mamlakatlarida olib borilgan ilmiy izlanishlarda mobil ilovalarning ingliz tili darslarida qoʻllanilishi oʻquvchilarning mustaqil ishlash koʻnikmasini rivojlantirishi, dars jarayonini interaktivlashtirishi va oʻzlashtirish darajasini oshirishi aniqlangan. Ayrim tadqiqotlarda mobil taʼlim vositalari yordamida lugʻat boyligining 20–30 % gacha oshishi empirik maʼlumotlar bilan asoslangan.

Oʻzbekistonda ham raqamli taʼlim muhitida ingliz tilini oʻqitish masalasi dolzarb yoʻnalishlardan biri sifatida koʻrilmoqda. Mahalliy tadqiqotlarda mobil ilovalar yordamida leksik kompetensiyani rivojlantirish, oʻquvchilar motivatsiyasini oshirish va mustaqil taʼlimni samarali tashkil etish imkoniyatlari yoritilgan. Biroq mavjud adabiyotlarda Duolingo va Quizlet kabi konkret mobil ilovalarning qiyosiy samaradorligi hamda ularning leksik kompetensiyaga taʼsiri yetarli darajada tizimli va statistik asosda tahlil qilinmagan.

Umuman olganda, tahlil qilingan ilmiy manbalar mobil ilovalar ingliz tili lugʻat boyligini oshirishda samarali vosita ekanini koʻrsatadi. Shu bilan birga, mobil ilovalarni pedagogik jarayonga integratsiya qilishning metodik modeli va ularning anʼanaviy oʻqitish usullari bilan uygʻunlashuvi masalasi yanada chuqurroq ilmiy tadqiqotni talab etadi. Mazkur maqola aynan shu ilmiy boʻshliqni toʻldirishga qaratilgan.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda asosiy metod sifatida **pedagogik tajriba-sinov metodi** qoʻllanildi. Ushbu metod mobil ilovalarning ingliz tili lugʻat boyligini oshirishdagi samaradorligini amaliy sharoitda tekshirish imkonini beradi. Tajriba-sinov ishlari **Toshkent davlat iqtisodiyot universitetida** 63 nafar talaba ishtirokida oʻtkazildi. Ishtirokchilar tasodifiy tanlash asosida ikki guruhga ajratildi: tajriba guruhi (32 nafar talaba) va nazorat guruhi (31 nafar talaba). Tajriba guruhi ingliz tili lugʻatini oʻrganishda Duolingo va Quizlet mobil ilovalaridan muntazam foydalangan boʻlsa, nazorat guruhi anʼanaviy metodlar (darslik va yozma mashqlar) asosida taʼlim oldi. Tajriba 8 hafta davomida olib borildi. Dastlab har ikki guruhda boshlangʻich diagnostik test oʻtkazilib, talabalarining lugʻat boyligi darajasi aniqlashtirildi. Tajriba yakunida esa yakuniy test orqali oʻzlashtirish darajasi qayta baholandi. Natijalar foiz koʻrsatkichlari va oʻrtacha ball asosida solishtirildi. Ushbu metod mobil ilovalarning leksik kompetensiyani rivojlantirishga taʼsirini aniq empirik maʼlumotlar asosida baholash imkonini berdi.

Tahlil Va Natijalar

Tajriba-sinov ishlari 8 hafta davomida Toshkent davlat iqtisodiyot universitetining 63 nafar talabasi ishtirokida oʻtkazildi. Tajriba guruhi (32 nafar talaba) ingliz tili lugʻatini oʻrganishda Duolingo va Quizlet mobil ilovalaridan foydalandi, nazorat guruhi (31 nafar talaba) esa anʼanaviy metodlar asosida taʼlim oldi. Har ikki guruhda tajriba boshida va oxirida diagnostik test oʻtkazildi (maksimal ball – 100).

1. Boshlangʻich natijalar (Pre-test)

Guruh	Oʻrtacha ball	Oʻzlashtirish darajasi (%)
Tajriba guruhi	54	54 %
Nazorat guruhi	56	56 %

Boshlang'ich ko'rsatkichlar deyarli teng bo'lib, talabalar lug'at boyligi darajasi o'rtacha past-o'rta bosqichda ekanligi aniqlandi.

2. Yakuniy natijalar (Post-test)

Guruh	O'rtacha ball	O'zlashtirish darajasi (%)
Tajriba guruhi	81	81 %
Nazorat guruhi	68	68 %

3. O'sish ko'rsatkichi

- Tajriba guruhi: **+27 ball** (54 → 81), ya'ni **50 % ga o'sish**
- Nazorat guruhi: **+12 ball** (56 → 68), ya'ni **21 % ga o'sish**

Natijalar shuni ko'rsatdiki, mobil ilovalardan foydalangan tajriba guruhi talabalari lug'at boyligini o'zlashtirishda an'anaviy metod bilan ta'lim olgan nazorat guruhiga nisbatan sezilarli yuqori natijaga erishgan. Tajriba guruhi yakuniy test natijalarida nazorat guruhiga qaraganda **13 foiz punktga yuqori ko'rsatkich** qayd etdi (81 % va 68 %).

Shuningdek, tajriba davomida talabalar motivatsiyasini aniqlash maqsadida o'tkazilgan so'rovnoma natijalariga ko'ra, tajriba guruhidagi talabalarning 84 % i mobil ilovalar orqali o'rganish jarayoni qiziqarli va samarali ekanini bildirgan. Tajriba natijalari Duolingo va Quizlet kabi mobil ilovalar ingliz tili lug'at boyligini oshirishda yuqori samaradorlikka ega ekanini ko'rsatdi. Mobil ilovalardan foydalanish lug'atni tezroq o'zlashtirish, mustahkam saqlash va o'quvchilar motivatsiyasini oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Olib borilgan pedagogik tajriba-sinov natijalari Duolingo va Quizlet kabi mobil ilovalardan foydalanish ingliz tili lug'at boyligini oshirishda samarali vosita ekanini ko'rsatdi. Toshkent davlat iqtisodiyot universitetida 63 nafar talaba ishtirokida o'tkazilgan tajriba jarayonida mobil ilovalardan foydalangan tajriba guruhi talabalari nazorat guruhiga nisbatan yuqori natijalarga erishdi. Shuningdek, so'rovnoma natijalari mobil ilovalarning o'quvchilar motivatsiyasini oshirishi, mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishi va o'quv jarayonini qiziqarli tashkil etishga xizmat qilishini tasdiqladi. Gamifikatsiya elementlari va takrorlash mexanizmlarining mavjudligi lug'at birliklarini uzoq muddatli xotirada saqlashga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Umuman olganda, mobil ilovalarni ingliz tili darslariga integratsiya qilish leksik kompetensiyani rivojlantirishning zamonaviy va samarali modeli sifatida namoyon bo'ladi. Kelgusida mobil ta'lim vositalarini an'anaviy metodlar bilan uyg'unlashtirish hamda sun'iy intellekt asosidagi adaptiv tizimlardan foydalanish o'qitish jarayonining yanada samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- Burston J. MALL: The Pedagogical Challenges // Computer Assisted Language Learning. – 2014. – Vol. 27, № 4. – P. 344–357.
- Godwin-Jones R. Emerging Technologies: Mobile Apps for Language Learning // Language Learning & Technology. – 2011. – Vol. 15, № 2. – P. 2–11.
- Kukulska-Hulme A., Shield L. An Overview of Mobile Assisted Language Learning: From Content Delivery to Supported Collaboration and Interaction // ReCALL. – 2008. – Vol. 20, № 3. – P. 271–289.
- Nation I. S. P. Learning Vocabulary in Another Language. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 477 p.
- Schmitt N. Vocabulary in Language Teaching. – Cambridge : Cambridge University Press, 2000. – 224 p.
- Dörnyei Z. Motivation in Second and Foreign Language Learning. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 296 p.
- Stockwell G. Using Mobile Phones for Vocabulary Activities: Examining the Effect of the Platform // Language Learning & Technology. – 2010. – Vol. 14, № 2. – P. 95–110.